

A Drávafoki Mosoly Óvoda

Helyi Pedagógiai Programja

OM 201247

Székhely: 7967. Drávafok Arany J. u. 10.

Tartalomjegyzék

1.	Bevezető.....	4
1.1.	Helyzetelemzés.....	4
1.2.	Kompetencia alapú óvodai nevelés.....	5
1.3.	Alapelvünk.....	5
2.	Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	6
2.1.	Személyi feltételek.....	6
2.2.	Tárgyi feltételek.....	6
2.3.	Heti rend.....	6
2.4.	Napi rend.....	8
2.5.	Tevékenységi formák szervezési jellemzői.....	9
2.6.	Fejlődés nyomon követése.....	9
2.7.	Befogadás-beszoktatás.....	9
2.8.	Az óvoda kapcsolatrendszere.....	10
3.	Néphagyományok, népszokások.....	11
3.2.	A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységi formákban.....	12
3.3.	Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendben.....	13
	Szent Mihály hava.....	13
	Szület.....	14
	Advent.....	14
	Farsang.....	14
	Húsvét.....	14
	Zöldág járás.....	15
	Májusfaállítás.....	15
	Pünkösöd.....	15
4.	A környezettudatosságra nevelés, környezetvédelem.....	15
5.	Etnikai program.....	17
6.	Az óvodai élet tevékenységformái.....	18
6.1.	Játék.....	18
6.1.1.	Feladatok.....	18
6.1.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	20
6.1.3.	Funkcionális eszközök.....	20
6.2.	Verselés, mesélés.....	21
6.2.1.	Feladatok.....	21
6.2.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	22
6.2.3.	Funkcionális eszközök.....	22
6.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	23
6.3.1.	Feladatok.....	23
6.3.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	24
6.3.3.	Funkcionális eszközök.....	25
6.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	25
6.4.1.	Feladatok.....	25
6.4.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	26

6.4.3.	Funkcionális eszközök	27
6.5.	Mozgás	27
6.5.1.	Feladatok	27
6.5.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	28
6.5.3.	Funkcionális eszközök	28
6.6.	A külső világ tevékeny megismerése	29
6.6.1.	Feladatok	29
6.6.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	31
6.6.3.	Funkcionális eszközök	31
6.7.	Munka jellegű tevékenységek	31
6.7.1.	Feladatok	32
6.7.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	33
6.7.3.	Funkcionális eszközök	34
6.8.	Tevékenységben megvalósuló tanulás	34
6.8.1.	Feladatok	34
6.8.2.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	36
6.8.3.	Funkcionális eszközök	36
7.	Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, egészségnevelési program	36
7.1.	Az egészségvédelmi program feladatai	37
7.2.	Az egészségfejlesztési program beépítése az intézmény dokumentumaiba	39
7.3.	Környezetünk tisztasága, környezetvédelem.....	45
8.	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	46
9.	Legitimációs Záradék.....	47

1. Bevezető

1.1.Helyzetelemzés

Óvodánk az Ormánságban Sellyétől 5 km –re található délnyugatra. Közel fél évszázada üzemel Drávafoki Napközi Otthonos Óvoda néven. 1974.-ben épült, majd 1982.-ben egy új csoporttermi részt építettek hozzá, amelyet 1997-2002.-ig Idősek klubjává alakítottak át és használták. 2002. szeptember 1.-től újból óvodánkhoz tartozik, tornaszobaként funkcionál. Maga az épület három részre osztható: Az utcai részben található az ebédlő, valamint a konyha a második részben. Az óvoda a harmadik rész, külön lekerítve, a gyermekek biztonságát védve.

Óvodánkban 4986 négyzetméteres füvesített, fákkal szegélyezett gyönyörű udvara van. A gyerekek számára kiváló lehetőséget nyújt, a szabadtéri játékokhoz. A játékok felújításra szorulnak, régiek. Pályázati lehetőséget ki fogjuk használni.

Helyi nevelési programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül, kiemelve a környezetvédelem és a hagyományápolás feladatait. Az Alapprogram az óvodai nevelés hagyományaira, értékeire építve határozza meg az óvodánkban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodáskorú csoport gyermekei számára a csoportszobák az előírásoknak megfelelően biztosítják a gyermeklétszám elhelyezését. Szép nagy zöld, parkosított környezetként jelenik meg óvodánk udvara, lehetőséget adva a hasznos és célszerű használható játszóudvar funkciónak.

Nyugodt, családi, kiegyensúlyozott és biztonságot teremtő légkör fogadja a gyerekeket az óvodánkban.

Rugalmas időkeretben, napirendben szervezzük a csoport életét, ami elősegíti a szokás- és szabályrendszer kialakítását, elmélyítését, és kellő időt biztosít a gyermekek legfőbb tevékenységére, a játékokra.

A nevelésben nagy teret szentelünk annak, hogy az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődését segítsük elő az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.

Komplex óvodai foglalkozások keretében nevelő, képességfejlesztő szemléletünkkel a helyi szükségleteket, az óvodánkba járó gyerekeket és családjukat kívánjuk szolgálni.

Alapvető törekvésünk az egészséges életmód alakítása, a gyermekek testi fejlődésének segítése, a rendszeres mozgástevékenység biztosítása, amelyhez óvodánk feltételei adottak.

Programunk a gyermekek természetes megnyilvánulásaira, egyéni és életkori sajátosságaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értéket. Ebben a folyamatban kiindulópontnak tekintjük a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat.

Pedagógiai Programunkban kiemelt feladatként jelenik meg a **néphagyományok** megismerése, ápolása, jeles napok ünnepei. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek minél több alkalmuk legyen az élményszerű megismerésre, alkotó részvételre, hogy az érzékelésen, észlelésen, érzelmi nevelésen keresztül jussanak el nemzeti értékeink és a néphagyományok megismeréséhez. Óvodánk hagyományos ünnepei, rendezvényei cselekvő, tevékeny részvételt

biztosítanak, és maradandó élményt nyújtanak gyermekeink valamint az érdeklődő szülők számára.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás megalapozása.

1.2. Kompetencia alapú óvodai nevelés

A programcsomag alkalmazása, az óvodai csoportban biztosított. Fenntarthatósága biztosított, használata folyamatos.

Célunk: Kulcskompetenciák fejlesztését támogató modern pedagógiai módszertan alkalmazása, új szervezési eljárások bevezetése, projekt pedagógia alkalmazása, témahét megvalósítása, tevékenységközpontú pedagógiák megismerése, alkalmazása, hatékony gyermek megismerési technikák alkalmazása pedagógiai munkánkban.

Feladataink: Témahét

Projekt (kettő-három hetet átfogó)

Innováció megnevezése: Tárgyalkotó népművészet csuhézás tartalmi és formai elemeinek beépülése a gyermekek játékába, játékeszköz használatába.

IKT eszköz alkalmazása: Az óvoda nagycsoportosainak lehetősége nyílik az IKT eszközök használatára a nevelési folyamatban.

Innovatív törekvésünk: „Zöld Óvoda” cím elnyerése

Az óvodás korosztály sajátos, korcsoportjának megfelelő módszerekkel és eszközökkel, valamint élményekre és tapasztalatokra építve tudatosítsuk a gyermekekbe a környezet fontosságát. Legyen igényük a szép, a tiszta környezetre. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekbe ezt az igényt kialakítsuk.

1.3. Alapelvünk

Szociálisan fejlett, dönteni képes, önálló véleménnyel rendelkező, környezet változásaira nyitott, érdeklődő gyermekek nevelése, iskolára való alkalmasságuk elérése. Lehetőséget biztosítunk, hogy óvodai életünk önmegvalósító, élményt adó tevékenységekben teljesebben ki. Gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, az egyenlő hozzáférés biztosítása.

Alapvető célunk az egész életen áttartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése a kompetencia alapú nevelés, oktatás elterjesztése, amely elősegíti a gyermekek képességeinek egyénre szabott fejlesztését és megerősítését.

Hagyományismerettel a nemzeti azonosságtudat megalapozása, elmélyítése. A népszokásokkal való ismerkedéssel olyan gyermeki magatartás kialakítását kívánjuk elősegíteni, amelynek lényeges eleme majd a felnőtté váláskor is, a hagyományörzés és népi kultúra, nemzeti értékeink megbecsülése. A népi kultúra példáján európai helyünket megjelölni, tudatát erősíteni, az összetartozást hangsúlyozni.

2. Az óvodai élet megszervezésének elvei

2.1.Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában óvodapedagógus végzi, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Egy gyermekcsoport életét három óvodapedagógus irányítja, akik jelleme mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését speciálisan képzett szakember végzi.

A migráns gyermekeket nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Dajka, nevelő- gondozó munkáját, az óvoda értékeivel, elveivel összhangban, a gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesítését szem előtt tartva végzi, csak annyi segítséget nyújtva a gyermekek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez.

2.2.Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Udvarunk nagy része füves terület.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálják: tornafal, hinták csúszdák, játékok.

Homokozási lehetőséget nyújt a homokozó, melyhez a homokozó játékok és a homok biztosítása, folyamatos.

Az óvoda 1 gyermekcsoportját 2 teremben foglalkoztatjuk, melyek egyenként 50 m² alapterületűek.

Az épületet 2013-ban felújították. A szigetelés és napkollektor modernné és gazdaságossá tette.

A tárgyi felszereléseket úgy helyezük el, hogy azok szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljenek változó testméretüknek, biztosítsák egészségük megőrzését, fejlődését. Tegyük lehetővé játék-és mozgásigényük kielégítését.

Az óvoda biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

2.3.Heti rend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

HETIREND

Szeptember 1.-május 31.

	Szervezett keretek között	Szabadon választott	Délután
Hétfő	Kommunikáció fejlesztése	Verselés Mesélés	Egyéni fejlesztés
Kedd	Ének-zene Énekes játék Gyermektánc	Rajzolás, Festés Mintázás Kézi munka Külső világ megismerése Matematikai tartalmú tapasztalás	Egyéni fejlesztés
Szerda		Külső világ megismerése Matematikai tartalmú tapasztalás	Egyéni fejlesztés
Csütörtök		Rajzolás, Festés Mintázás Kézi munka	Egyéni fejlesztés
Péntek	Mozgás	Verselés Mesélés	Egyéni fejlesztés

*Ajánlott

HETIREND

Június 1.- Augusztus 31.

	Szervezett keretek között	Szabadon választott
Hétfő	Ének-zene Énekes játék Gyermektánc	Verselés Mesélés
Kedd	-	Külső világ megismerése
Szerda		Mozgásos játék
Csütörtök	-	Rajzolás, Festés Mintázás Kézi munka
Péntek	Mozgás	

*Ajánlott

2.4.Napi rend

A napi- és heti rendet a csoportban dolgozó két óvodapedagógus alakítja ki.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása.

Legtöbb időt a játékra kell biztosítani, ezen belül is kiemelten a szabad játékra.

A napirend rugalmas változásaival ad lehetőséget, az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenységekre, elegendő időt biztosítva, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessek.

Párhuzamosan végezhető tevékenységrendszer a napirend sajátossága. Figyelembe veszi a gyermek biológiai szükségleteit, egyéni tempóját, fejlettségi szintjét. A gyermekeknek lehetőséget biztosít, hogy a felkínált tevékenységekhez érdeklődéstől és fejlettségtől függően szabadon kapcsolódjanak be.

A szeptember 1-jétől, május 31-ig terjedő időszakban a napi rendet a gyermek biológiai, társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvodapedagógus.

Nyári időszakban június 1-jétől, augusztus 31-ig tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett napirend szolgál. Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megszervezésénél lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezzék, közben lehetőségük van a változatos tevékenységekre, közvetve a kompetenciáinak fejlesztésére.

Szervezett tanulás formái:

Kötelező	Mozgás Ének-zene, énekes játék, gyermektánc (4-5-6-7 évesek) Egyéni fejlesztés
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Mozgás Ének-zene, énekes játék, gyermektánc (3-4 évesek)

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mikro csoportos	Egyéni
-----------	-----------------	--------

2.5. Tevékenységi formák szervezési jellemzői

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat, szükségleteket, érdeklődést, terhelhetőséget. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitását biztosító módszereket alkalmazzuk.

A gyermek fő tevékenységét a játékot vesszük kiinduló pontnak. A játékban megvalósítható fejlesztési feladatokhoz, az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek szabadon tevékenykedhet és választhat a lehetőségek között. Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad megválasztását. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét. Szervezett keretek között valósítjuk meg a mozgásfejlesztést célzó testnevelést és a mesehallgatást.

2.6. Fejlődés nyomon követése

Minden gyermekről egyéni fejlődési napló és egyéni fejlesztési terv készül.

A gyermekek fejlődését követjük óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Megfigyeléseinket folyamatosan rögzítjük. A gyermekek fejlődésével kapcsolatos információkat, dokumentumokat a gyermek személyiségdossierjében tároljuk. Ide kerül a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménye is. Az óvodapedagógus a rögzített információkat folyamatosan használja fel munkája során. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, nyomtatott formában rögzített.

2.7. Befogadás-beszoktatás

Célunk: A gyermekek számára megkönnyíteni a szülőktől való elválást.

Óvodánkban érezze jól magát, örömmel jöjjön az intézményünkbe, fogadja el az ott dolgozó alkalmazottakat. Gyermekek beilleszkedésének segítése a szülői beszoktatással történik.

A beszoktatás formái: - nevelési év megkezdése előtti ismerkedés.

- szülővel beszoktatás
- fokozatos beszoktatás

Óvodapedagógus feladata:

- Az egyes gyermek igényeit, testi-lelki szükségleteinek figyelembe vétele, érzelmi biztonságának megteremtése.
- A befogadás személyes, egyéniséghez, igazodó, differenciált módon való megvalósulása. A gyermek minél előbb jól érezze magát az óvodában, ezért az óvodapedagógus mutassa ki a gyermek felé az elfogadást és a feltétel nélküli szeretetet.
- A befogadás időszaka legyen fokozatos és folyamatos.
- A gyermek számára a szülőktől való elválás megkönnyítése.
- Elégítsük ki a gyermek, játék szükségletét, kövessük az élménypedagógia elveit.

- A befogadás igazodik a szülő és gyermek igényeihez. A szülő jelenléte mindaddig biztosított, ameddig a gyermek biztonságosan érzi magát az óvodában.
- A gyermek behozhatja azokat a kedves tárgyait, amelyek megnyugtatják, s ott tarthatja addig, ameddig ennek szükségét érzi.
- Az óvodapedagógus minden egyes gyermeket úgy fogadjon, ahogy azt a gyermek igényli.
- A reggeli fogadás a gyermek számára békét, nyugalmat, odafordulást sugározzon.
- Minden egyes gyermeket más és más bánásmódban kell részesíteni, így biztosítva az egészséges fejlődést.
- Az óvodapedagógus türelemmel várja, hogy a gyermek is elfogadja őt.
- A beszoktatás, lehetőségéről a szülőket a beíratáskor tájékoztatni kell.

2.8. Az óvoda kapcsolatrendszere

Család-óvoda

Gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével kívánjuk megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Törekszünk a család-óvoda kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elvei közelítésére. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszerének kialakítása.

A kapcsolattartás formái:

Családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerülhet sor.

Szülői értekezlet célja az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok esetleges problémák megbeszélése. Szülői értekezlet idejéről, témájáról a faliújságon keresztül legalább 1 héttel előbb tájékoztatni kell a szülőket. A szülői értekezleten jelenléti ív írása, és jegyzőkönyv készítése kötelező.

Szülői értekezletek időpontja:

- Szeptember hónapban
- Február hónapban
- Június hónapban a leendő óvodások szüleinek

Fogadóóra célja a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti, előzetes időpont egyeztetéssel. Ideje, minden nap 11-12 óráig, de rugalmasan alkalmazkodunk a szülői igényekhez, előzetes időpont egyeztetéssel.

Közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elvek közvetítésére.

Nyílt nap az óvodai élet napi ritmusának, tevékenységrendszerének megismerésére szolgál, valamint a leendő óvodásoknak és szüleiknek, hogy megismerjék óvodánk feltételeit, betekintést nyerjenek az ott folyó nevelőmunkába.

Az óvodavezető feladata:

- Szülői értekezletek időpontjának nyomon követése
- Fogadóórák időpontjának közzététele
- Nyílt nap időpontjának kijelölése, megszervezése
- A szülők folyamatos tájékoztatása
- A Szülői Szervezettel való folyamatos kapcsolattartás

Az óvodapedagógus feladata:

- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel
- Nyitott, kezdeményező közeledés a szülők felé
- Szülői igények, elvárások közvetítése a vezető felé
- Évente, az igényekhez alkalmazkodó családlátogatás
- Csoport szülői értekezletek megszervezése, az ezzel kapcsolatos dokumentáció elkészítése

Óvoda-iskola kapcsolattartás legfőbb célja

- az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése
- közös elméleti alapokra épülő pedagógiai munka megismerése, összehangolása
- az óvoda-iskola átmenet segítése, egymásra épülő közös tevékenységrendszer kiépítésével, amelyek a néphagyományok felelevenítésére, közösségi élményekre, a személyes kapcsolatokra alapozva segíti a képességek, készségek fejlesztését
- óvoda-iskola átmenet zökkenőmentes legyen, hogy minél nagyobb esélyt adjunk a gyermekeknek a problémamentes iskolai élet megkezdéséhez, a komplex személyiségfejlesztés által

A kapcsolattartás formái:

- Hospitalások
- Rendezvények közös szervezése, részvétel azokon
- Nagycsoportosok látogatása az iskolában, ismerkedve az iskolai környezettel, ismerkedés a tanítókkal, iskolai munkával
- Tanítók látogatása az óvodában
- Projektnapok, hetek kölcsönös látogatása
- Szakmai konzultációk, megbeszélések, értekezletek

A Sellyei Szakértői Bizottsággal való kapcsolat

Kompetenciánkat meghaladó esetekben, a szülők beleegyezésével logopédiai ellátás, pszichológus, külső szakemberek segítségét igényeljük. A gyermekek fejlesztése szakértők bevonásával, illetve tanácsaik alapján történik.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. Néphagyományok, népszokások

Az óvodai életünket szervesen átható, beépülő néphagyományok ápolásának **célja** a jeles napok, ünnepi szokások megismertetése mellett a népszokások hagyományörző felelevenítése, hogy a gyermekek érezzék át a hétköznapok és ünnepnapok váltakozását, ritmusát, éljék át a hagyományos ünneplést és ünnepekhez tartozó jókívánságok, köszöntők, dramatikus népszokások, néptánc megismerése által. A gyermekeknek minél több alkalmuk

legyen az élményszerű megismerésre, alkotó részvételre, hogy az érzékelésen, észlelésen, érzelmi nevelésen keresztül jussanak el a nemzeti értékeink és a néphagyományaink megismeréséhez. A népszokásokkal való ismerkedés bővítse a gyermekek ismereteit, segítse elő, az olyan gyermeki magatartás kialakulását, amelyben a hagyományörzés, a népi kultúra, nemzeti értékeink megbecsülése áll.

3.1. Feladatok

- Ünnepeink, rendezvényeink, cselekvő, tevékeny részvételt biztosítsanak, és maradandó élményt nyújtsanak gyermekeink számára.
- A néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink, rendezvényeink projekt szemléletű megvalósítása, projekttervezés.
- Tárgyalkotó népművészet tartalmi és formai elemei épüljenek be a gyermekek játékába, játékeszköz használatába.
- Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek.
- Minden jeles napot megelőző időszakban az óvodapedagógus folyamatosan biztosítson a gyermekek kíváncsiságát kielégítő tevékenységeket.
- Önmegvalósító, élményt adó változatos tevékenységek biztosítása.
- Inkluzív szemléletű, minták, értékek átadása.
- A Magyar nép anyagi és szellemi műveltség sokféle területeinek őrzése (népi díszítőművészet, népviselet, néptánc, népköltészet, népzene), sokféle kifejezőmód, alkalmazása.
- A gyermekek egyéni fejlődési üteméhez igazodó differenciálási lehetőségek teremtése a nevelési folyamatban az egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmak közvetítése.
- A programok nyújtsanak maradandó élményt a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógus biztosítsa, hogy a gyermekek cselekvő tevékeny részvétellel ismerkedjenek meg a jeles napokkal és ezekhez kapcsolódó szokásokkal.
- A gyermekek egyéni üteméhez, érdeklődéséhez igazodó differenciálási lehetőségek teremtése.
- A műveltségtartalmakat az egyéni képességekhez igazodóan közvetítse az óvodapedagógus a nevelési folyamatban.
- Szocializációs hatások érvényesülésének elősegítése a személyiségfejlesztésre gyakorolt hatására, a gyermeki szükségletek figyelembevételével.
- SNI gyermeket az élménypedagógia eszközeivel, motiváltságuk fokozása.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- A tevékenységekben rejlő lehetőségek kihasználásával, nevelje a gyermekeket a különbözőségek elfogadására.
- Más népek kultúrájával való kapcsolatok, kiemelése, migráns gyermekek kulturális értékeivel ismerkedés.

3.2. A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységi formákban

- Vers, mese, dramatizálás:
Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsőfolók, találós kérdések, kikiáltók.
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás:
Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene, néptánc.

- Rajz, mintázás, kézimunka:
Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, mézeskalács sütés, batikolás, nemezelés, csuhézás. Tárgyalkotó népművészet elemeinek, motívumainak megjelenése.
- A környezet tevékeny megismerése, megszerettetés:
Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások. Munkafolyamatokkal ismerkedés, tárgyak, funkcionális eszközök rendeltetés szerű használatával való ismerkedés. A régi paraszti világot jellemző praktikus, lényegre törő, összefüggéseket kiemelő szemlélet tudatosítása.
- Mozgás:
Ügyességi és sportjátékok, néptánc alaplépései.

3.3. Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendben

- Szent Mihály hava (szeptember) Mihály napi vásár
- Szüret (október)
- Advent (nov.30. utáni első vasárnaptól dec. 24.-ig negyedik vasárnapjáig)
- Karácsony (december 24-25-26)
- Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig), maszkos alakoskodás, kongózás.
- Kiszabás égetés (télűző, hamvazószerdán)
- Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Zöldág járás
- Májusfaállítás
- Pünkösöd (húsvét utáni hetedik vasárnap)
- Időjárás és terményjósoló napok
- Köszöntők

Szent Mihály hava

- Tapasztalják meg a természet változását: levelek elszíneződése, hullása, zizegő avar.
- Vegyenek részt, termések gyűjtésében, szerezzenek ezen anyagok felhasználási lehetőségeiről tapasztalatokat, ismereteket.
- Hallgassanak állatokról népmeséket, mondókákat, szép őszi népdalokat.
- Közösen készített kalendáriumon kövessék a jeles napokat.
- Gyűjtsék a természet kincseit, rendezzék el, díszítsék velük csoportszobájukat.
- Morzsoljanak kukoricát.
- Ismerkedjenek meg újabb népi mondókákkal, versekkel, mesékkel, esetleg vásári kikiáltó rigmusokkal
- Készítsenek egyszerűbb népi játékszereket (csuhé, nád)
- Ismerkedjenek népi hangszerekkel, népzenevel
- Ismerjenek meg néhány találós kérdést, közmondást, vásárról mesét, verset, dalt.
- Táncoljanak népzenere egyszerűbb lépésekkel, forgásokkal.
- Játsszanak énekes népi játékokat, ismerjenek meg néhány ügyességi és népi sportjátékot

Szüret

- Ismerjenek meg tevékenységhez kapcsolódó énekes játékokat,
- Gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket, készítsenek gyümölcskosarat.
- Játsszanak népi játékokat, szemezzék, préseljék szőlőt, táncoljanak népzenere, legyenek aktív részesei a mulatságnak.
- Vegyenek részt a szüreti mulatság előkészítésében.
- Díszítsenek gyümölcsökkel, süssenek pogácsát.
- Készítsenek termésekből egyszerű hangszereket (dióhéj csörgő, csutaszármuzsika, bodzasíp).

Advent

- Mikulás (december 6.)
- Luca nap (december 13.)
- Karácsony (december 24-25-27)
- Ünnepvárás, ünnep hangulatával
- Ismerkedjenek meg az advent jelképeivel: koszorú, naptár, segítsenek ezek elkészítésében.
- Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a Karácsonyt várva.
- Készítsenek egyszerű fenyőfa díszeket.
- Figyeljék meg a vízbe tett cseresznye-, barack- vagy mandulafa ágat (Borbála nap), a Luca-búzákat.
- Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokat.
- Fényesítsenek almát, díszítsék az ablakokat, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyőfadíszet.
- Ismerkedjenek meg karácsonyi népszokásokkal - Betlehemezés.
- Figyeljék az időjárást, bevált-e a Katalin napi jóslat: "Ha Katalin kopog, karácsony locsog".
- Az étkezési szokásokhoz süssenek tököket, törjenek diót, süssenek és díszítsenek mézeskalácsot.
- Játsház

Farsang

- Díszítsenek farsangi álarcot, kalapot, tanuljanak egyszerű dalokat vagy mondókákat.
- Hallgassanak tréfás mesét, verset.
- Készítsenek farsangi álarcot,
- Hívogassák társaikat a mulatságba.
- Vegyenek részt a táncban, a csoportszoba és a folyosó feldíszítésében, átrendezésében.
- Kongózás (népszokás, a vén lányok kicsúfolása)

Húsvét

- Tanuljanak locsolóverset, locsolkodjanak.
- Fogadják a kiszézőket.
- Díszítsék csoportszobájukat.
- Tanuljanak verseket, mondókákat locsoláshoz, dalt a komatálazáshoz.

- Készítsenek hímes tojást különböző technikákkal.
- A fiúk locsolják meg a lányokat, azok kínálják meg őket édességgel.
- Süssenek a komatálba süteményt.
- Vigyenek komatálat a többi csoportba
- A tavaszi határkerülést tegyék meg.
- Játszóház

Zöldág járás

- Díszítsék fel az alkalomnak megfelelően az óvodát
- Zöldágból segítsenek kaput készíteni
- Vonuló, bújó, kapus játékokkal ismerkedjenek meg, azokat játsszák el.

Májusfaállítás

- Járják körbe a májusfát, tavaszi dalokat énekelve.
- Készítsenek szalagokat a májusfára, s járják, táncolják körbe azt.
- Készítsenek díszeket a fára.

Pünkösöd

- Az ünnephez kapcsolódó dalok, dalos játékok felelevenítése
- Pünkösdi királynéjárás

4. A környezettudatosságra nevelés, környezetvédelem

Célunk:

Az óvodás korosztály számára örök érvényű értékeket közvetítsünk a környezettudatos magatartás kialakításával, a természetről, a környezetvédelemről, a hagyományörzésről. Az egészséges életszemlélet és életmód kialakítása-" Harmóniában önmagunkkal-harmóniában a világgal"

Feladatunk:

- A gyermekek cselekvésen alapuló felfedezések során ismerjék meg közvetlen természeti környezetük értékeit, szépségeit.
- Az óvodai környezeti nevelés az óvodai nevelés egészét áthatva minden tevékenységben megvalósítható, komplex feladat.
- Séták, kirándulások, szabadban történő foglalkozások teremtenek alkalmat a természet szeretetéhez, védelméhez való attitűd kialakítására
- A gyermekek a megszerzett ismereteket és tapasztalatokat otthon is az óvodán kívüli életükben is érvényesítsék
- Kiemelt szerepet kap az érzékszervi megtapasztalás, a minél szélesebb körű érzékszervi tapasztalatokon alapuló megismerést
- Erősítjük és támogatjuk a gyermekekben lévő kíváncsiságot érdeklődést.
- A közösségi nevelést elősegítjük a közös kirándulások, séták, a természetben való szabad játékok, vizsgálódások alkalmával.
- Fejlesztjük a gyermekek szociális kompetenciáját, kapcsolatteremtő képességét, együttműködési, konfliktuskezelő képességét.

- Ráirányítjuk a figyelmet a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumára

Az örökös zöld óvoda cím elérésére törekszünk. Ennek szellemében határoztuk meg céljainkat és feladatainkat.

A környezetvédelmi tartalmak az egyes tevékenységi formákban:

Verselés, mesélés:

Állatokról, növényekről, természeti jelenségekről, az évszakokról, az évszakok változásairól szóló népköltészeti- és irodalmi művek igényes válogatása. A magyar népköltészeti alkotások előtérbe helyezésével.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A magyar népzene és néphagyomány kincseiből való válogatás: mondókák, dalok, dalos játékok. Az évszakok, ünnepek, jeles napok témáihoz illő anyagból.

Rajzolás, festés, mintázás és kézimunka.

Minél változatosabb technikák megismertetésére, és gyakoroltatására törekvés. A környezetünkben fellelhető természetes anyagok felhasználásával és újrahasznosításával.

Mozgás:

Lehetőség szerint a kötött foglalkozások, mozgásos tevékenységek, mindennapos testnevelések a szabad levegőn történjenek. Az egészséges életmód, és edzettség érdekében minden évszakban, "rossz" időjárási viszonyok esetén is, megfelelő öltözetben a szabad levegőn történjen a szabad játék is.

Külső világ tevékeny megismerése:

A négy évszak és a négy természeti elem- föld, víz, levegő, tűz- változásainak, megfigyeltetése. Tapasztalati úton történő felfedezések révén a gyermekekben érzelmi kötődés kialakítása a természet értékei és védelme iránt.

A környezetvédelemhez kapcsolódó ünnepek és jeles napok

Szeptember:

Takarítási világnap

Október:

Állatok világnapja

Ősz kosara- Töklámpás est

November:

Adventi vásár

December:

Mézes nap

Mikulás

Karácsony

Január:

Madárvédelem madáretetés

Február:

Farsang

Március:

újra papír napja

Víz világnapja

Magvetés

Április:

Föld napja

Zöld napok

Saláta nap

Húsvét

Május

Májusfa díszítés

Madarak- fák napja

Anyák napja

Májusfa kitáncolás

Június

Gyereknapi

Környezetvédelmi világnapi

5. Etnikai program

Óvodánkban van külön etnikai programja, mely tartalmazza a cigány kulturális nevelést, a hagyományok ápolását, értékeinek megőrzését.

A napi tevékenységek komplexen jelentkeznek. Heti egy alkalommal iktatunk be: BEÁS MESÉT, ÉNEKET, ÉNEKES JÁTÉKOT, NÉPSZOKÁST VAGY TEVÉKENYSÉGET.

A gyermekek megtapasztalhatják a beás kézműves mesterségeket is. Természetes anyagokat használunk, amelyekkel a mindennapi életben is találkozhatnak.

Az érzelmi nevelés területén a mintakövetés a legfontosabb.

5.1. A boldog óvoda programban való részvétel

a 2018-2019-es nevelési év kiemelt feladata óvodánkban.

CÉL, FELADAT:

Célunk:

Az óvodás korosztály számára „Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játékaik, valamint gyakorlataik fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke

Feladatunk:

Fontosnak tartjuk az értelmi nevelésen túl a gyermekek lelki nevelését.

Szeretnénk, hogy az általunk nevelt gyerekek olyan technikákat tanuljanak, ami segítséget ad számukra a mindennapi életben.

Egy fantasztikus közösséget szeretnénk kialakítani.

Szeretnénk, hogy megfelelő megküzdési stratégiák álljanak az általunk nevelt ovisok rendelkezésére problémás helyzetekben.

Hiszünk abban, hogy minden gyermeknek jár a boldogság.

Problémás (SNI) gyerekeket nevelünk és úgy gondoljuk, valamilyen technikával ki szeretnénk egészíteni módszertani palettáinkat.

Hiszünk abban, hogy a pozitív megerősítés kihat a gyermek önismeretének egészséges fejlődésére, teljesítményére és eredményeire, kapcsolataira.

Bízunk abban, hogy miközben boldogságra tanítunk, Mi is egyre boldogabbá válunk.

6. Óvodai élet tevékenységformái

6.1. Játék

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység **célja** a gyermekek szabad képzelettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A szabad képzelettársításokat követő szabad játékfolyamat, a kisgyermek elemi pszichikus szüksége.

A gyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A tevékenységen keresztül a gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, képességeinek, készségeinek fejlesztése. A szabad játéktevékenység célja, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

Érzelmi, akarati tulajdonságainak alakítása.

Közösségi, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

6.1.1. Feladatok

A játékhoz szükséges feltételek (légtér, hely, idő, eszköz, élmény, tapasztalatszerzés), valamint a gyermeket ért környezeti hatások játékban való feldolgozásának biztosítása, a különböző játékfajták és azok tartalmának gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével. A gyermekek beszédkészség-fejlesztése játékon keresztül.

Szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Melynek az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésbe is meg kell mutatkoznia. Fejlődési hátrányok megszüntetése.

Egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében tehetséggondozás, az egyéniségek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, inger gazdag környezetet és biztosítjuk a szabad játék és korai tanulás minden feltételét.

Óvodapedagógus feladata:

- Az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoport légkört, helyet, időt, egyszerű, alakítható a gyermeki fantázia kibontakozását segítő, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus - szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz, a szabályjátékhoz.
- Óvodapedagógust a játék tevékenységben az indirekt irányítás jellemezze.
- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.
- A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvodapedagógus hagyjon elegendő időt a játék befejezésére, az elmélyült játéokra, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.
- Gyermekek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Az óvodapedagógus reflektív szemléletű jelenléte biztosított legyen.
- A játék fenntarthatósága érdekét szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel történő alakítása.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Biztosítani kell a feltételeket a gyakorló játékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, a konstruáló játékhoz és a szabályjátékhoz.
- A csoportban elhelyezett bútorok és játékszerek tegyék lehetővé, hogy a gyermekek a környezetükben levő tárgyakat is bevonhassák a játékba.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.
- A gyermeket ösztönzése az udvaron minél több nagymozgásos tevékenységre, a sportjáték eszközök használatára.
- Az udvaron a népi játékok, mozgásos játékok, ügyességi- és sportjátékok feltételeinek megteremtése.
- A gyermeket olyan játékszerek vegyék körül, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik és a motiváló, fejlesztő hatást kiváltják.
- Az óvodapedagógus gondoskodik a készen kapható játékszereken kívül különböző játszásra alkalmas anyagokról, félkész és szimbolikus eszközökről, a kellékek gazdag választékáról.
- Segítse elő, hogy a családban, az óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékidőben is átélhessék.
- A többször ismétlődő meseélmény legyen ösztönző hatása a képzelet, fantázia, önkifejezés megnyilvánulásának.
- A gyakorló játékok irányításában biztosítsa a mozgásteret és mindazokat a játékszereket, eszközöket, anyagokat, amelyek alkalmasak a gyermekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére.
- A gyermekek számára legyenek öltöztethető, húzható, rakosgatható játékszerek, természetes anyagok.
- Segítse elő a szimbolikus-szerepjáték kifejlődését.
- Segítse az önkéntességnek, szabad választásnak, önállóságnak érvényesülését
- Törekedjék arra, hogy minden gyermek egyéni képességeinek legfejlettebb szintjén bontakozhasson ki.
- Az óvodapedagógus alakítsa ki a gyermekekben azt az igényt, hogy maguk készítsék el a játékhoz szükséges eszközöket.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a különböző anyagokat, a szerszámok használatát és az egyszerűbb technikai fogásokat

- Éreztesse meg a nyelv kifejezőerejét és szépségét, ügyelve a hanglejtés, hangsúly, hangerő és hangszín használatára.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókinés, kifejezőkészség fejlesztéséhez.
- Tárgyalkotó népművészet tartalmi is formai elemei épüljenek be a gyermekek játékába, játékeszköz használatába.

6.1.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szükségleteiknek és életkoruknak megfelelően válasszanak játékot.
- Kapcsolódjanak be közös játékokba.
- Alakuljanak ki pozitív érzelmek társaik iránt.
- Legyenek önálló kezdeményező megnyilvánulásai.
- Legyenek, képesek szabályjátékok megtanulására és tartsák be, kövessék a megismert szabályokat.
- Legyenek képesek egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Legyenek képesek saját élményeik eljátszására.
- Fogadják el társaik javaslatait, ötleteit.
- Legyenek képesek a csoportban való játékra.
- Tartsák be a társas viselkedés elemi szabályait.
- Probléma helyzetben kreatív megoldásra törekszik

6.1.3. Funkcionális eszközök

Konstruáló játékok

- Legók, legófélék, dublók, tüsi és egyéb modulépítők.
- Különböző méretű, alakú fa és műanyagépítők, kiegészítő elemek; - állatok, emberek farostlapok.

Funkciós játékeszközök:

- Többféle méretű, alakú, anyagú, funkciójú autók (pl. munkagépek, teherszállítók, személyautók), talicskák, motorok, repülők, helikopterek, vonatok, hajók, autósszőnyeg, kormányok, szerszámok.

Szimbolikus szerepjátékok eszközei:

- Babaszoba; - babák, plüssfigurák, babaágy, babakocsik, babaruhák, ágyneműk, plédek, fürdőkád, fürdőlepedők, kiegészítők, vasalók, vasalóállvány.
- Babakonyha; - edények, tányérok, evőeszközök, poharak, kancsók, tálcák, kávéfőző, turmixgép, főzőlap, sütemények, nyújtódeszka, nyújtófa, süteményformák, terítők, kötények, kendők, mosogatótál, szivacs, törülőruga, bevásárlószatyrok, pénztárgépek, takarító szettek, porszívó.
- Fodrászüzlet; - hajszárítók, fésűk, tükrök, csavarók, hajcsatok hajgumik, fésülködő kendők, törölközők, köpeny, kozmetikumok.
- Jelmezek – szerepkörök; - szoknyák, fátylak, kalapok, sapkák, kiegészítők; nyakkendők, övek, nyaklánc, karkötők, klipszek, gyűrűk.
- Bábok, sátrak.

Szabályjátékok:

- Társasjátékok, kártyák, dominók, (szín, forma, szám) memóriák, puzzle, egyéb képes kirakók, logikai játékok.

Manuális tevékenység eszközei: Gyöngyfüző, gyurma, különböző papírok, filcek, színes és grafitceruzák, zsírkréták, ollók.

Mozgásos tevékenység eszközei: Ugróiskola, bújóhenger, labdák.

Gyakorló játék: Rakosgatható, húzogatható tárgyak, eszközök.

6.2. Verselés, mesélés

Cél, a gyermek egyéni szükségleteinek figyelembevételével érzelmi, értelmi, erkölcsi, anyanyelvi kompetenciák fejlesztése.

A ritmikus mondókák, dúdoló, versek mindennapos kínálatával érzéki, érzelmi, élmény nyújtása.

A mese-vers élményének feldolgozásával az önkifejezés lehetőségének biztosítása.

6.2.1. Feladatok

A mese-vers tartalmi összeállításával, életkori és egyéni szükségletek figyelembe vételével az óvodapedagógus, segítse a gyermeki személyiség teljes kibontakozását. A kínálatban szerepeljenek a magyar népi kultúra, a klasszikus és mai kortárs irodalom művei. Igény szerint jelenjen meg a nemzetiségi és migráns gyermekek kultúrájának irodalmi válogatása. Az irodalmi élmény befogadásához szükséges érzelmi légkör megteremtése. „Mesekuckó” kialakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme legyen.
- Az óvodapedagógus segítségével, egyéni élményeik, elképzelésük alapján jelenítsék meg a meséket.
- A megélt meseélmény komplex egyéni feldolgozása, mozgással és ábrázolással történő kombinálása, növelje az önkifejezés hatékonyságát.
- A mesék, versek, dúdoló, mondókák megismertetésével az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése, erősítése.
- Lehetőségek biztosítása az átélt örömök, élmények kommunikációs kifejezésére.
- Az irodalmi élmények, átadását kísérje, testbeszéd, mimika, gesztikuláció, tekintettartás, verbális emlékezet, hangulati kifejezés elemi- hangnem, hangtónus.
- A gyermekek szókincsébe épüljenek be a mesékből, versekből megismert szófordulatok, szólások, közmondások.
- Az élő mese, bábszínház, gyermek színház látogatásával, élményeivel az érdeklődés igényesség építése az irodalmi kultúra iránt.
- A könyvtárlátogatásokkal is alakítani a könyvek értékeinek felismerését megbecsülését.

- A magyar kultúra és néphagyomány értékeinek tudatos átörökítése, építve a gyermek természetes megnyilvánulásaira, élve a komplexitás lehetőségeivel.
- Az irodalmi értékek közvetítésével a család, szülői ház szemlélet és ízlésvilág formálása, tekintettel a világnézeti, etnikai hagyományokra.
- Az óvodapedagógus a 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és ritmikus zenei hatású játékos versekből állítsa össze. Olyan meséket válasszon, amelynek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.
- 4-5 éves gyermekek irodalmi anyagában szerepeljenek vidám, humoros versek, klasszikus, mai magyar költők ritmusélményt nyújtó versei, valamint népi mondókák, állatmesék, népmesék.
- 5-6 éves gyermekek versanyaga gazdagodjon különböző típusú népi mondókákkal, lírai versekkel. Meseanyaguk bővüljön cselekményesebb népmesékkal, állatmesékkal, novellisztikus-realisztikus mesékkal, klasszikus tündérmesékkal, tréfás és műmesékkal.

6.2.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Váljék belső igénnyé, mindennapos örömforrása az irodalmi élménnyel való találkozás.
- Várakozással, érdeklődéssel fogadják a népi kultúra értékeit közvetítő élményforrás kínálatát.
- Az irodalmi élmények hatása segítse, ösztönözze önkifejezésüket, rejtett érzéseik feldolgozását.
- Legyenek képesek megérezni, átélni, kifejezésre juttatni a mesék cselekményeit, fordulatait, hangulatát, humorát.
- Legyenek kedvenc meséik, verseik.
- Formálódjon ízlésviláguk.
- Válogatásukat jellemeze egyéniségükhöz, szükségleteikhez igazodó igényesség.
- Az ismert dúdolókat, mondókákat, verseket idézzek fel különböző tevékenységeik során.
- Ők maguk is alkossanak ritmikus, mókás, szójátékokat.
- Egyéni átélésük, fantáziájuk szerint meséljenek rövid mesét, történetet.
- Megélt vers-mese élményhatása jusson kifejezésre, közös bábozás, szituációs játék, dramatizálás során.
- Használják a megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat, szólásokat, közmondásokat, tréfás mondásokat.
- Könyvtár, színházlátogatás során alkalmazkodjanak a helyes viselkedésformához.
- Ismerjék meg a könyv, kultúra, a művészet értékeinek megbecsülését.
- Érintse meg őket e varázslatos világ bűvölete.
- Épüljön ki az irodalom iránt olyan vonzódás és kötődés, ami majd az iskolás évekre is kihat.

6.2.3. Funkcionális eszközök

Könyvek: mesék, versek, történetek – elbeszélések, mondókák, ringatók, dúdoló, leporellók, lapozgatók.
Magyar értelmező kéziszótár
Idegen szavak szótára

Bábok: kesztyűs, sík, gyűszű, termény, különböző anyagokból barkácsolt, bábtartók, díszletek, paraván

- Maszkok, jelmezek, kellékek.
- TV, videó, CD lemezek és lejátszó, kazetták.
- Diavetítő, diafilmek, képek, fotók

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél, az ölbeli játékokkal, a népi gyermekdalokkal, az énekes játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, juttassák élményhez a gyermekeket. Ének, zene, tánc területén a tehetségek kibontakoztatása. Pozitív, önfeledt élményekhez juttatni a gyermekeket, a zene szabadítsa fel a képességeket, adjon örömet, sikerélményt. A zenei élmények keltsék fel az aktivitást, szabályozzák a feszültséget, teremtsenek nyugalmat. Serkentse a képzeletet, alakítsa a viselkedést.

6.3.1. Feladatok

A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.

A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése. A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a néptánc, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által. A népdalok és gyermekdalok éneklése közben fejlődjön hallása, éneklési készsége, ritmusérzéke, harmonikus mozgása. Zenei önkifejezés és kreativitás elősegítése.

Óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek zenei érdeklődésének, zenei ízlésének formálása.
- Nyújtson örömet és tegye esztétikailag fogékonyá a közös éneklés.
- A dallam a ritmus és a mozgás szépségének felfedeztetése. Ezek kombinálása legyen önkifejezés számára.
- A hagyományokat a népdalok éneklése, a népi játékok, a gyermek néptánc által tegye ismerté.
- Ismerkedjenek a néptánc alaplépéseivel.
- A gyermek zenei képességeinek/ ritmus, éneklés, hallás, mozgás/ és zenei kreativitásának fontos eszközéül szolgáljanak az énekes népi játékok és az igényesen választott kortárs művészeti alkotások.
- A zenei alapfogalmak megismerése, a zenei készségek elsajátítása szabadon választott játék közben történjen.
- Az ének bátorításával, szabadítsa fel, gyógyítsa ki a féltékenységből, gátlásoktól a gyermeket.
- Zenevarázs-vizuális tevékenység komplexitása, a gyermek önkifejezésének egyik lehetőségének megvalósítása, biztosítása.

- A közös együtt játszással, énekléssel fejlessze a közösségi érzés kompetenciáját.
- Szoktassa figyelemre, fegyelemre a gyermeket, tegye alkalmassá a feladatok elvégzésére, fejlessze közösségi érzéseit.
- A zenei élmény minden napos lehetőség legyen az óvodában, minél több szabadon választott tevékenység kapcsolódjon hozzá.
- Az óvodapedagógus teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen, megoldani, fejlessze ezzel is a gyermek, alkotó képességét.
- A mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.
- A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókinccs bővítésére.
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, migráns, etnikai kisebbségi nevelésnél a gyermek hovatartozását.
- A népjátékok alkalmazásával fejlessze a gyermekek jellembeli tulajdonságait (ügyesség, bátorság, önuralom, önzetlenség, gyors felfogóképesség, versenyszellem)
- Ismertesse meg a gyermekeket életkorukhoz közel álló népi játékokkal, ezek alkalmat adva, nagy indulati töltések átélésére, és az egész személyiségre gyakorolt fejlesztő hatásának érvényesítésével.
- 3-4 évesek: A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvint távolságot, lehetőleg egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozásával. A játékok elsősorban egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek. Magas - mély reláció, halk – hangos különbségének felismertetése. Motívum-visszhang, egyszerű dallamotívumok visszaénekeltetésével. Hangszerek hangjának, eltérő zörejhangok felismertetése és megkülönböztetése. Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés, tempókülönbségek (gyors-lassú) érzékeltetésével, játékos mozdulatokkal. Egyszerű táncmozdulatok utánzásos elsajátítása. Ritmusmotívumok-egyszerű beszélt és énekelt-visszatapsoltatása.
- 4-5 évesek: A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatótávolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen fél hang. Játékok csoportos jellegűek (körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó). Zenei emlékezetük fejlesztése dallamfelismeréssel, dallambújtatással. Egyenletes járás és a tapsolás összhangjának megteremtésével ritmusérzékük fejlesztése. Gyors- lassú tempó tartás képességének alakítása. Ritmushangszerek használatával a szem- kéz koordináció és a finommozgás alakítása. Ritmus és dallam motívum visszatapsoltatása és visszaénekeltetése. Dallamfordulatok kitalálására való ösztönzés.
- 5-7 évesek: A negyed, a nyolcad mellett megjelenhet a tizenhatod is. Ismerjenek meg újabb játékformákat (kapus, hidas, sor és ügyességi, esztétikus mozgást igénylő párjátékok). Gyors- lassú, halk- hangos fogalompárok együttgyakoroltatása. Dallamfelismertetés kezdő motívumról vagy belső motívumról. Dallambújtatás gyakoroltatása hosszabb és rövidebb egységekkel. Esztétikus, együtemű mozgás fejlesztése, változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása. Tánc közben a zene ritmusának, lüktetésének átvételére motivál. Változatos ütőhangszerek használatával a dalok ritmusához való alkalmazkodás képességének fejlesztése.

6.3.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Törekedjenek a tiszta, pontos éneklésre.

- Az ének zene váljék számukra a mindennapi élet részévé felfedezve szépségeit.
- Törekedjenek a zenei néphagyományok tovább adására annak megismertetésével.
- Használják a néphagyományokhoz a szorosan kapcsolódó néptánc alaplépéseit.
- Próbálgassák kreativitásukat a zene terén, szabadon.
- Sajátítsák el és használják a zenei fogalom párokat/ ritmus és dallam/
- Érezzék, hogy a ritmus, a dallam, az egyenletes lüktetés áthatja, mindennapi életüket, legyenek boldogabbak, felszabadultabbak ez által.
- Zenehallgatásnál ismerjenek meg olyan dallamokat is, melyek ismeretlenek számukra akár nemzetiségi vagy más okból.
- A további fejlődéshez, a feladatok elvégzéséhez érezzék át fontosságát a figyelemnek, fegyelemnek, alakuljon ki náluk a közösségi érzés.

6.3.3. Funkcionális eszközök

Ritmus (ütő) hangszerek: dob, csörgődob, cintányér, triangulum

Dallamhangszerek: metalofon, furulya

Népi hangszerek: csörgők, sípok, kereplő, köcsögduda

Gépi eszközök: magnetofon, CD lejátszó

Egyszerű ízléses, dalos játékokhoz kapcsolódó tárgyak: kosár, bot, kendő, kalap, szoknya, báb

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél, a gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása. Népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés. A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének a lehetőségek biztosítása.

6.4.1. Feladatok

A 3-7 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, tartalmának, minőségének fejlesztése és szervezeti formáinak biztosítása.

Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását tegye lehetővé a gyermekek számára.

Óvodapedagógus feladata:

- Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök, zavartalan, nyugodt hely és a tevékenység befejezéséhez elegendő idő biztosítása.
- Az óvodapedagógus ismertesse meg a gyermeket az eszközök használatával, valamint különböző anyagokkal és technikákkal.
- Teremtse meg a az egész nap folyamán is a rajzolás, festés, mintázás, agyagformálás, szövés, fonás, és a műalkotásokkal való tevékenykedés lehetőségét.
- Lehetőség biztosítása az önkifejezéssel, a környezet esztétikai alakítására, esztétikai élmények befogadására
- A gyermek számára maga a tevékenység, a funkció öröme jelentsen élményt.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.
- A gyermekeket rácsodálkoztatja a szépre, esztétikusra.
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékelje, fogadja el.

- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal kiegészítőkkel növelje.
- A különböző tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítsék a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendelkező képességek alakulását a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.
- Minden óvodapedagógus biztosítson lehetőséget egymás munkáinak megismerésére folyosón, lépcsőházban való elhelyezéssel.
- Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő-képesség kialakítása, észrevetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű- és népművészeti szépségekben.
- A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétaival, papírragasztással, nyomattal.
- A gyermekek ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát nyomkodva, gyurkálva, gömbölyítve, ütögetve, sodorva, simítva, mélyítve, tépegetve, stb.
- 3-4 éves gyermekeknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáját, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét bővítse. Formálja a képalakítást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfüzés alapjait.
- 5-6-7 éves gyermeknek teremtsen minél több alkalmat közös kompozíció létrehozására, gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket. A képalakítás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti, és megismerteti a szövés technikáját, valamint többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást. Segítse a szándékos képalakító tevékenységüket élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. Tudjanak játékokhoz kelléket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Egyénileg dolgozzanak a gyermeknek méretezett szövőkereteken.
- Törekedjen arra, hogy a gyermek saját élményein alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolása is.
- Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében
- Papírméretés, agyagozás, szövés, nemezelés, kasírozás, technikákkal való megismertetés, tevékenykedtetés.
- Természetes anyagok felhasználásának, alkalmazásának lehetőségeivel ismertesse meg a gyermekeket.
- Váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedvet rugalmasan kezelje.
- Tehetségek kibontakoztatása.

6.4.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Képalakításban egyéni módon tudják megjeleníteni élményeiket, elképzeléseiket.
- Bátran, szívesen használják az ábrázolás eszközeit.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Vizuális észlelése, megfigyelés, emlékezete korának megfelelő.
- Alkotás közben ügyel környezet és saját mag munkája tisztaságára.
- Térlátása korának megfelelő.
- Vonalvezetése balról jobbra halad.

- Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Tudják alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat, nevezzék meg a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Emberábrázolásban jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Alkossanak képet emlékezet, élmény alapján.
- Megfelelően használják az eszközöket, tartás tisztán azokat, rendelkezzenek helyes ceruzafogással
- Megfigyelés után tudjanak formát mintázni, ezek egyéniek, részletezőek legyenek.
- Díszítsenek tárgyakat saját elképzelés alapján.
- Legyen véleményük saját és társaik "műveiről", műalkotásokról.
- Rendelkezzenek koordinált szem- és kézmozgással.
- Rácsodálkoznak a szép látványára, tudjanak gyönyörködni benne.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.

6.4.3. Funkcionális eszközök

Színes ceruza, zsírkréta, aszfaltkréta, filctoll, festék, ecset, olló, tű, cérna, különböző minőségű és színű papírok, gipsz, agyag, gyurma, lisztgyurma, homok, kavics, kagyló, csigaház, különböző termések, termények és növények, fonalak, szövőkeret, textil anyagok, gyöngy, gomb, száraztészta, flakonok, dobozók, papírhengerek, hungarocell, üveg, zacskó, toll, tojás, hurkapálca, rafia, ragasztó.

6.5. Mozgás

Cél, a gyermek személyiségének sokoldalú fejlesztése, (Testi: erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, értelmi: gondolkodás, helyzetfelismerő képesség, jellem: akarat, önuralom, bátorság) Az egyéni mozgásigény természetes kielégítésének biztosításával az egyéni fejlődés ütemének nyomon követésével, a gátlásokat feloldva, a mozgáskoordináció, ügyesség fejlesztésével, a gyerekek érzelmi- akarat-értelmi és fizikai képességének és készségének magasabb szintre juttatása. A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése. Minden gyermek találja meg a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának, legmegfelelőbb tevékenységét.

6.5.1. Feladatok

Az óvodapedagógus az óvodai nevelés minden napján a gyermekek egészséges fejlődése érdekében teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket.

Óvodapedagógus feladata:

- Használja ki udvar adta lehetőségeinket, ahol nagy tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésre a gyermekek. nagymozgásának fejlesztésére (járás, futás, kúszás, mászás).
- Biztosítson az óvodapedagógus minél több alkalmat a szabad mozgásra.
- A mozgásos tevékenység, azok eszközeinek mindenkor a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazítása.
- A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során is biztosítsa.

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe.
- Mozgásra inspiráló környezet kialakítása, mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- Mozgásos tevékenység lehetőségeinek biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
- Mozgásos tevékenység anyagának összeállításakor, vegye figyelembe a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- Odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére.
- A napi tevékenységek részeként a mindennapos, frissítő mozgás tervezése során elsődlegességet biztosítson a mozgásos játékoknak.
- 3-4-5 éves gyermekek mozgásos tevékenysége során a nagymozgás fejlesztésére helyezze a hangsúlyt a játék gyakorlati alkalmazása.
- 5-6-7 éves gyermekek mozgása kapjon hangsúlyt az észlelés, alakítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása.
- A mindennapi mozgás minden korosztálynak ajánlott, alkalmanként zenés mozgás beiktatásával.
- Ismertesse meg a gyermekeket futás, ugrás gyakorlatokkal., dobás gyakorlatokkal, labda gyakorlatokkal.
- Minél több egyensúlyozó játék alkalmainak megteremtése, kézi szerek használatával ismertetés a különböző típusú mozgásokhoz.
- Támaszgyakorlatokat: csúszás, kúszás, mászás változatos lehetőségeinek biztosítása.
- A gyermek szókincsében a mozgás, testséma, és percepcióval kapcsolatos kifejezések beépítése..
- Preventív lábtorna, tartás és lábboltozat javító gyakorlatok beépítése a mindennapi mozgásos tevékenységbe.

6.5.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Képesek a sor- és köralakításokra.
- Igényli a mindennapos mozgást, mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Ismeri saját testét, testrészeit.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Ismeri legalább 2-3 kézi eszköz használatát (labda, ugrókötel, karika). együttműködő, segítőkész.
- Ismeri csapatjáték szabályait.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns.

6.5.3. Funkcionális eszközök

- Kézi szerek: kis szőnyegek, különböző méretű labdák, bot, szalag, babzsák, karika, kendő, rongy-labdák, ugrókötelek
- Tornafalak, padok, zsámolyok, különböző méretű tornaszőnyegek, mászó háromszög, magasugró állvány, lépegető hengerek, gólyalábak, különböző

méretű egyensúlytölcsérek, egyensúlyozó és ugráló labdák, lépegető teknős egyensúlyozáshoz, gördeszkák, akadályjelzők, körkötél, ejtőernyő, trambulinok.

- Preventív tartásjavító tornához: hengerek (műanyag, fa), műanyaggyölyök, bordásfal (minden csoportba), szalvéta, nagyméretű szőnyegek (meztláb járáshoz)
- Udvari eszközök: rollerek, kerékpárok, labdák, mászófalak, kötelek, gyűrűk, kosárlabdapalánk, röplabdaháló, mászó hengerek, kockák, csúszdák (különböző méret)

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél, a gyermek aktivitása és érdeklődése során szerezzen tapasztalatot a szűkebb és tágabb természeti-emberi –tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon a természethez, az emberi alkotáshoz, tanulja azok védelmét, értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Ismerje a szülőföld, az ott élő emberek, hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások értékeit, ismerje meg ezek szeretetét, védelmét is. Alakuljanak ki a környezettudatos viselkedés, és magatartásformák. A minket körülölelő világ mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása. A logikus gondolkodás megalapozása. Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.

6.6.1. Feladatok

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jusson a gyermek, és azokat tevékenységeiben alkalmazza. Ismerje fel a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat. Alakuljon ítélőképessége, fejlődjön tér, sík és mennyiség szemlélete. Fejlődjön megfigyelő és gondolkodásképessége, a környezettel való harmonikus együttélése. Cselekvési képességek, kompetenciák alapozása, kialakítása. Közvetlen élményeken alapuló tevékenység hatására fejlődjön a gyermek érzékenysége, alapozódjon meg a természettel együtt élni tudó, és a természetet védő ember szokása.

Óvodapedagógus feladata:

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközt a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építse, élményeikre, tapasztalataikra támaszkodjon.
- Változatos tevékenységeket biztosít a felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Ünnepek, és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes és a népi kultúra értékeit, hagyományait.
- Felfedeztetni a környezet szépségét, harmóniáját.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait.

- Környezetbarát szokások megalapozása.
- Helyezzen hangsúlyt a környezet tudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- Környezet tudatos nevelését gazdagítsa a „Zöld óvoda” és „Madárbarát óvoda” program.
- Biztosítja az ismeretek sokszínű gyakorlását, alkalmazását.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- Az udvaron lehetőséget biztosít a kertgondozásra, ehhez megteremti a feltételeket.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról, ismereteket nyújt.
- Terepgyakorlatokat szervez, ahol a természettudományos ismeretek mellett az élővilág, az életközösségek, megismertetésére motivál, észre véteti a legapróbb növényt, rovar, meghallatja a madarak hangját, más állatok neszeit.
- Természeti kincsek gyűjtésére motivál.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermeket.
- Játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- Térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.
- Számfogalom előkészítése, megalapozása.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében.
- Tájékozódás a térben és a síkban.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermekek önálló vélemény alkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.
- A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszeretése után ismerkedjenek az óvoda közvetlen környezetével. Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, kavicsokat, leveleket Beszélgessenek a család tagjairól. Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről. Ismerkedjenek meg néhány háziállattal, virággal, gyümölcssel, zöldséggel. Ismerkedjenek meg a testükkel, annak részeivel, s az orvos gyógyító munkájával.
- Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda környezetében szervezze meg. Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Gyűjtsenek terméseket, és azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Az óvónő törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást. Tudják bemutatni családtagjaikat hozott képek alapján. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjenek meg háziállatokat, madarakat, bogarakat. Hasonlítsanak össze, válogassanak, szín, alak, más tulajdonság alapján. Mérjenek össze tárgyakat hosszúságuk, tömegük, irtartalmuk szerint.
- Az 5-6-7 éves gyermekek ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét. Figyeljék meg az évszakok szépségét a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő,

föld), a növények fejlődési feltételeit. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Ismerkedjenek meg néhány mezei virággal vadon termő növényvel, fűszer és gyógynövényvel. Emlékezzenek meg az állatok napjáról, (október 4.), a víz világnapjáról (március 20.) és a Föld napjáról (április 22.). Bővítsék az állatokról szerzett ismereteiket: erdők-mezők madarai; hazai erdők, vizek állatai; állatkertben élő állatok. Bővítsék közlekedési ismereteiket: figyeljék meg a megkülönböztetett jelzésű járműveket a közlekedésben. Ismerkedjenek meg a napok, napszakok nevével. Rendezzenek sorba tárgyakat, személyeket, halmazokat mennyiségi tulajdonságok vagy felismert szabályosság szerint. Készítsenek sorozatokat mennyiségi tulajdonságok szerint. Mérjenek össze tárgyakat magasság, hosszúság szélesség, vastagság, bőség szerint. Párosítás, több-kevesebb-ugyanannyi fogalmával ismerkedjenek meg. Különböztessék meg és azonosítsák az irányokat: alá-fölé, mellé, jobbra-balra, alatt-fölött, között, mellett.

6.6.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tudják személyi adataikat: név lakcím életkor; szülők neve, foglalkozása; testvérek neve
- Nevezzék meg saját testrészeit, érzékszerveiket.
- Tudják az évszakok nevét, jellemzőit a napok nevét, sorrendjét, napszakait.
- Ismerjék néhány környezetükben levő épület funkcióját.
- Nevezzék meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát.
- Ismerjék a színeket.
- Helyezzék főbb csoportjaikba az élőlényeket: ember, állat növény.
- Tudjanak alapvető növény- és állatgondozási műveletekről.
- Vegyenek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények óvása).
- Válogassanak alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket szempontok alapján.
- Jól használják a megismert kifejezéseket.
- Hasonlítsanak össze mennyiségeket: több, kevesebb, ugyanannyi; hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú; magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb.
- Meg tudják számolni a tárgyakat legalább 10-ig. Össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság forma szín szerint.
- Meg tudják különböztetni a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.
- Ki tudják válogatni a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint.
- Ismerik a térbeli alakzatok közül a kockát, esetleg gömb, téglatest.

6.6.3. Funkcionális eszközök

Minimat készlet, színes rudak készlete, logikai készlet, filctáblák, manipulációs lapok, munkalapok (feladatlapok), foglalkoztató füzetek, könyvek, óvónő által készített kiegészítő eszközök, mágnes tábla, színes számolópálca, tanulói kártyakészlet, különféle képességfejlesztő eszközök, logikai fejlesztő játéksalád, planétás kártyasorozat (család , növények),növények-,állatok-,emberek-,közlekedés- világa kártyák,diavetítő,diapozitív-sorozat, diafilmek.

6.7.

Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység **célja** a gyermeki munka megszerettetésén keresztül készségek, képességek, kompetenciák alakítása. Értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési képességük. Alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk. Alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység -az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önállótevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek, munka jellegű tevékenysége, örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

6.7.1. Feladatok

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése és azok feltételének biztosítása. A gyermeki munka, folyamatos, reális a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése. A munka jellegű tevékenységekbe játékos elemek beépítése.

Óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek végezzenek szívesen játékból kibontakozó és szükségleteikből fakadó munkajellegű tevékenységeket, elsősorban önmagukért és a közösségért.
- Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Az értékelés legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
- Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés környezet gondozás.
- Az óvodapedagógusa 3-4 éves óvodásokat is vonja be az alkalomszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek.
- Az óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit: információk közvetítése, kisebbek és egymás segítése, jeles napok előkészítése.
- A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, az óvodaudvar tisztántartásában.
- Az óvodapedagógus segítségével a gyermekek gondozzanak madáretetőt és gyűjtsenek madáreledelt.
- Étkezéshez ízlésesen, esztétikusan terítsenek, töltsenek folyadékot. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően tegyenek mindent a helyére.

- Végezzenek önállóan környezetszépítő munkát: játékok, polcok tisztítása; sütés nélküli édességek, vitaminsaláta előkészítése.
- Segítsenek egymásnak és a kisebbeknek kérésre és önálló indíttatásra.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtás.
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyelése.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekekhez mérten fejlesztő hatású.
- Differenciálás elvének érvényesítése a feladatátadáskor.
- Megfelelő hely és idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.
- A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

6.7.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő feladatokat tudnak végezni.
- Megbízásaikat pontosan teljesítik.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Felismerik a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerik a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Képesek az eszközök megóvására és saját testi épségük megőrzésére.
- Közösségi munkák:
  - Közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk, közösségért való tevékenykedés öröme.
  - Naposi feladatokat önállóan, pontosan végzik.
  - Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
  - Felelősi munkákat szívesen vállalnak, és önállóan teljesítik.
  - A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartására.
  - Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
  - Munkajellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:
  - A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőkben.
  - Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében, komposztálásában.
  - A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti szépségükben.
  - Szívesen ápolják a növényeket csoportszobába, udvaron egyaránt.
  - Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.
- Alkalomszerű munkák:
  - Pontos megértik mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
  - Bonyolultabb feladatokat is örömmel végeznek el és annak szervezésében is önállóak.
  - Időnként olyan megbízásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet is igényelnek.
- Önkiszolgáló tevékenységek:

- Testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják az evőeszközöket.
- Önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

6.7.3. Funkcionális eszközök

Étkezés – önkiszolgálás, naposi munka eszközei: Szalvéta, szalvétás kistál, szalvétatartó, tányérok, evőeszközök, poharak, kancsók, terítők, kenyérkosár, asztaltörlő,

Takarítóeszközök: Gyermekméretű seprű, lapát, felmosó, törölgető rongy.

Élősarok eszközei: Kosarak, tálak, tálcák, cserepek, virágládák, locsolókanna, virágföld, kislapát.

Udvari eszközök: Gyermekméretű lombsöprű, vesszőkosár, védőkesztyű

6.8 Tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, sétákon, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodai tanulás **elsődleges célja** az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire

E tevékenység **célja** a gyermekek tanulás- és tudás iránti vágyának felébresztése és kielégítése, a megismerési képességek fejlesztése, a tapasztalatszerzés és gondolkodás örömeinek átélése az egész nap folyamán adódó tevékenységeken keresztül. Az alapkultúrtechnikák, elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése. Az ismeretek adekvált alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciáinak alakítása. Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

6.7.4. Feladatok

A gyermekek cselekvő aktivitásra készítetése a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalási lehetőségek biztosításával. Ismeretek átadása, bővítése, a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztése. A gyermekek egyéni fejlődési ütemét, képességét, tehetségét, szociokulturális háttérét figyelembe vevő, valamint hátrányos helyzetből való felzárkóztatást elősegítő nevelőmunka. Az anyanyelvi nevelés egész programunkat és nevelő munkánkat hassa át.

Óvodapedagógus feladata:

- Az óvodapedagógus a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát.
- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése mellett, építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, biztosítsa a felfedezés lehetőségét, kreativitásának erősítését.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása, utánzásos minta és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- Gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Gyakorlati probléma megoldására ösztönző helyzetek megteremtése.
- Egyéni fejlődési, érési ütem figyelembe vétele a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan pozitív értékeléssel segíteni a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.
- Kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Komplex művészeti fejlesztés: az alkotás fejlesztő hatásának tudatos alkalmazása, beépítése a tanulási folyamatba.
- Kooperatív technikák: az együttműködésen, egyenlő részvételen és felelősségvállaláson, alapuló közös munka.
- Integráció: különböző kultúrákban szocializálódott, valamint sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése.
- Megfigyelésen alapuló megismerési eljárások alkalmazása, mely alkalmas az adott pillanat értékelésére.
- A fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés szükséges irányát.
- SNI gyermekek fejlesztése speciális szakemberek segítségével.
- A tanulás cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épüljön.
- Tehetségek kibontakoztatását segítse.
- Hátrányos helyzetből induló gyermekek felzárkóztatása, kompenzálása.
- Az óvodapedagógus segítse elő, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjen, ezért egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciáljon.
- Az óvodapedagógus törekedjen módszertani sokszínűsége, kooperatív technikák alkalmazására: együttműködésen, egyenlő részvételen, és felelősségvállaláson alapuló közös munka.

- A gyermekeket sok buzdítással, dicsérettel, pozitív megerősítéssel ösztönözzük az önfeledt, boldog tevékenykedésre, ezért az óvónő törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést.
- Biztosítsa az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését, a differenciálást, a játék elsődlegességét, valamint az együttműködő, felelősséget vállaló óvodai normákat.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

6.7.5. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tudjanak önállóan, konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- A gyermekek érdeklődően, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- Tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberekhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.
- Önállóan végezzenek megfigyeléseket, ismerjék fel a jelenségeket változásukban is.
- Legyenek képesek konkrét összefüggések, ok-okozati viszonyok felfedezésére.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Tudják elkülöníteni a mese és a valóság elemeit.
- Ismerjék fel saját értékeiket, alakuljon ki feladattudatuk.
- Szándékos figyelmük időtartama érje el a 10-15 percet

6.7.6. Funkcionális eszközök

Tapasztaláshoz, cselekedtetéshez szükséges eszközök: nagyítók, kb. anyagok, képek, könyvek, kb. használati tárgyak, eszközök, kártyák, memória játékok, társas játékok, dominó, bogárnéző, tóvizsgáló készlet, hangyamegfigyelő farm, a gyermek közvetlen környezetének megtapasztalását, megismerését elősegítő tárgyak, eszközök.

7. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, egészségnevelési program

A program jogi háttere:

20/2012.EMMI-rendelet 128.§ alapján, mely bevezeti az óvodai teljes körű egészségfejlesztés fogalmát és részletszabályait.

Ez alapján a nevelési-oktatási intézményekben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait és beilleszthető az intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

A program tartalma:

- Testi és lelki egészség fejlesztése
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Egészséges táplálkozás
- Környezetvédelmi tevékenység
- Kirándulások, szabadidős programok
- Higiénés eszközök bemutatása
- Víz, levegő terápiák
- Szűrő vizsgálatok
- Közös programok az óvodai partnerek bevonásával
- Mérések

A teljes körű egészségfejlesztés célkitűzései:

- A gyermekek egészséges életvitelének alakítása, testi fejlődésük segítése.
- Ismereteik bővítése az egészséges szokások (mozgás, tisztálkodás stb.) fontosságáról.
- Váljon igényükké a rendszeres mozgástevékenység, ezáltal fejlődjenek testi, lelki szociális képességeik.
- A mozgás legyen és maradjon életük természetes velejárója.
- Ismerjék meg a testrészeiket, érzékszerveiket azok megnevezését, funkcióját.
- Ismerjék meg az orvosok gyógyító munkáját (gyermekorvos, fogorvos stb.).
- Szerezzenek ismereteket a tisztálkodás fontosságáról, helyes végzéséről és az ehhez szükséges eszközökről.
- Az egészséges ételek valamint az étkezési szokások megismerése.
- Az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása a Szülőkkel való együttműködéssel.
- A gyermekek egészséges fejlődésének elősegítése a helyes napirend kialakítása a Szülők bevonásával
- A gyermekek ismerjék és szeressék meg természetes környezetüket, óvják és ápolják azt, ismerjék fel a környezetvédelem fontosságát.

7.1. Az egészségvédelmi program feladatai:

- Egészséges óvodai környezet biztosítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, egészségük védelme, edzettségük biztosítása.

- Együttműködés a Szülőkkel: az otthonról hozott és már kialakított pozitív szokások megerősítésével a negatív elemek gyengítésével.
- A mozgás, cselekvés közvetlen tapasztalat szerzés készségeinek fejlesztése a játékon keresztül, ahol megjelenik az ismeret, a jártasság, a készség.
- Mozgástapasztalatok bővítése.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- Értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése különböző mozgásokon keresztül.
- Tevékenységek szervezésével, biztosításával a testrészek, érzékszervek megismertetése.
- Megfelelő higiénias szokások kialakítása.
- A rendszeres és változatos étkezés, valamint a rágás fontosságának tudatosítása a gyermekekkel és a Szülőkkel.
- A testi-lelki szükségletek biztosítása a napirend rendszeres tevékenységeivel, szokások kialakítása, rugalmas időkeretek biztosításával.
- Minden lehetőség megragadása arra, hogy a gyermekek a természetben legyenek, felfedezzék annak szépségét, értékeit, védjék a természetet (természetvédelmi alapismeretek).
- A környezet megismerése során a kulturált, biztonságos életvitel szokásainak, a társadalmilag elfogadott viselkedési formák alakítása mintaadással.

Várható eredmények:

- A játékok, tevékenységek során a gyermek maga próbál ki valamit, tapasztalatot szerez, fejlődnek képességei és szociális kompetenciái (önbizalom, döntési képesség, kezdeményező képesség, akaraterő, kitartás, stb.).
- A z óvoda a Szülőkkel együttműködve biztosítja a gyermekek egészséges testi-lelki egészségéhez az optimális környezetet.
- A gyermekeknek a megszerzett ismeretek, a közös pozitív élmények hatására igényükké válik az egészséges életmód.

Fejlődnek:

Testi képességek: észlelés, természetes nagy mozgások, mozgáskoordináció, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika, téri tájékozódás, erőnlét.

Értelmi képességek: testséma fejlődése, testfogalom alakulása, Testrészek, ismerete: megnevezése, funkciói, tárgyhoz, viszonyított testhelyzetek, személyi zóna alakulása-oldalság, vizuális észlelés-időrendiség, memória, alaklátás, formaállandóság, térpercepció-téri irányok, auditív észlelés (tisztálkodás hangjai), keresztcsatornák fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése, bővül fogalomismeretük,

Étkezések, alkalmával: egészséges, egészségtelen ételek, különböző ízek megismerése és felismerése,

Verbális fejlődés: fejlődik aktív és passzív szókincsük, a megismert új fogalmakat alkalmazzák spontán beszédükben is, fejlődik kifejezőképességük, képesek szóban összefüggések, következtetések kifejezésére lényeg kiemelésre

Szociális képességek: együttműködés, tolerancia, önismeret, felelősségérzet, másság elfogadása, viselkedés minták tanulása, megalapozódnak azok a szokások és szabályrendszerek, amely a környezet rendjét, a természetvédelmét szolgálják,

Fenntarthatóságot biztosító tényezők:

- Bizalom kialakítása a gyermekekkel és Szüleikkel, a kapcsolat létrejöttétől kezdődően
- A Szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás az egyéni igényeknek, helyzeteknek megfelelően.
- Szokások- napirend-alakítása
- Pozitív minta biztosítása az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt részéről
- Együttműködés az óvoda partnereivel (védőnői szolgálat, házi orvos, gyermekorvos, családsegítő szolgálat, gyermekek és ifjúságvédelmi szolgálat, közoktatási intézmények, fenntartó Önkormányzat stb.)

A teljesült program értékelése:

Az egyes szakaszok után célszerű áttekinteni, értékelni a teljesítéseket, szükség szerint beavatkozni. Az értékelés egyik eszköze a gyermekek személyiség lapja.

Mérési lehetőség: preventív tartásjavító torna alkalmazásával csökken a lúdtalpas gyermekek száma. A napi szintű levegőzés, szabadban történő mozgás miatt kevesebb a beteg gyermek. Az egyik csoportban működő só szoba statisztikailag igazolja, hogy az idejártó gyermekek ritkábban kerülnek orvoshoz, légúti megbetegedésekkel.

7.2. Az egészségfejlesztési program beépítése az intézmény dokumentumaiba:

- A pedagógiai program tartalmazza az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat.
- A házirend is a teljes körű egészségfejlesztést szolgálja, az ebben meghatározottak betartása az intézményben tartózkodókra is vonatkozik (Szülők, nem óvodai dolgozók, stb.)
- Az SZMSZ tartalmazza a gyermekek egészségét veszélyeztető helyzetek kezelésére irányuló eljárásrendet.
- A balesetvédelmi szabályokat az SZMSZ és a csoportnapló tartalmazza.
- A csoportnaplóban nyomon követhető a program megvalósulása, és értékelése.

Mozgás:

A mozgás fontos szerepet tölt be a 3-7 éves gyermek fejlődésében. A gyermekek képessége, mozgásigénye és teherbírása többféle és változó, ezért figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat és a személyiségjegyeket. A mozgások tekintetében minden gyermeknek van előképzettsége, tapasztalata, amire tovább lehet építeni. Az óvodába kerülő gyermekek szívesen, örömmel mozognak. Saját testük és mozgásos képességeik megismerése segíti az „én tudat” fejlődését, a „szociális én” erősödését. A közös mozgás során fejlődik önuralmuk,

együttműködő és tolerancia képességük. A változatos mozgásformák biztosításával tapasztalatokat szereznek képességeikről.

	Tevékenység	Eszközök	Időtartam
1.	Szabad játék	Változatos mozgásfejlesztő eszközök sokasága a csoportszobában és az udvaron.	Égész tanév, folyamatos
2.	Mindennapos mozgás, mozgásos játékok	Különböző eszközökkel pl. labda, ugráló labda, trambulin,	Napi rendszerességgel
3.	Szervezett mozgás	Mozgásfejlesztő eszközök, kézi szerek, sportszerek	Hetente 1 alkalommal
4.	Tartásjavító, preventív lábtorna	Tornaszerek, udvari tornapálya	Napi szinten, igény szerint
5.	Gondozás, önkiszolgálás	Mindennapi használati eszközök: ruházat, tisztálkodó- evőeszközök	Mindennapos tevékenykedés az egész tanév folyamán

	Tevékenység	Eszközök	Időtartam
6.	Környezeti nevelés, ismeretszerző séták, kirándulások	Kényelmes réteges öltözet, kényelmes cipő, hátizsák	Az egész tanév során, az aktualitások figyelembevételével
7.	Szülőkkel közös mozgásos programok: - gyalogtúra: világ gyaloglónap - sportnap: családi sportversenyek, közös futás - gyermeknap: mozgásos játékok, versenyek	Az óvoda udvara és közvetlen környezete, sportszerek (labdák, padok, tornakarikák, botok, füles labdák, stb.)	Az aktualitásoknak megfelelő időpontokban (lásd csoportnapló)

Testünk:

A 3-7 éves gyermekek tapasztalás segítségével ismerkednek saját testükkel: meg lévő ismereteikre építve, azokat folyamatosan bővítve a szabad játékban, szituációs játékok, mozgások, mozgással kísért versek, mondókák, tevékenységek során.

	Tevékenység	Eszközök	Időtartam

1.	<p>Testrészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szituációs játékok - tükör játékok, önmaga felismerése, társ tükrözése - mozgással kísért versek, mondókák megismerése, mondogatása, mutatása - „Keresd meg!” játék 	Tükör, játékok	Egész évben folyamatos lehetőségek, alkalmak felhasználása
2.	<p>Testfogalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hiányzó testrész pótlása - emberforma összeállítása - arc kirakása - emberábrázolás 	Puzzle játékok, papírok, olló, ragasztó, festék (festés kézzel, ujjal)	Egész évben folyamatos: a lehetőségek, alkalmak felhasználásával
3.	<p>Érzékszervek-érzékelő játékok</p> <p>Látást fejlesztő játékok pl.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mozgó világ - Visszajött levél - Vakjáték <p>Ízlelést fejlesztő játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Mit kóstoltál?” - Játszunk? - Természetesen <p>Hallásfejlesztő játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a természet hangjainak felismerése - egymás hangjának felismerése - állatok hangja - hangirány jelző játék <p>Tapintást fejlesztő játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Érzékelő zacskó - Párkereső - „Mi van a takaró alatt?” - A hő érzékeltetése 	<p>Ételek, italok</p> <p>Tárgyak, különböző anyagokból</p> <p>Környezet hangjai kazetta</p> <p>Hangszerek</p> <p>Különböző formájú tárgyak, termékek</p> <p>Különböző hőmérsékletű étel, ital, víz</p>	Egész évben folyamatosan a lehetőségek, aktualitások felhasználásával

4.	Testünk védelme: <ul style="list-style-type: none"> - egészség-betegség - orvosos játék - gyógyszertáras játék - Gyógyszertár látogatás 	Könyvek, képek Orvosi játék eszközei Gyógyszeres dobozok	Alkalmanként a gyermekek igényeinek megfelelően

Testápolás-tisztálkodás:

A gyermekek saját családjukból megismert higiéniai szokásokkal érkeznek az óvodába. A helyes tisztálkodási szokások megalapozásában fontos szerepe van az itt dolgozóknak. A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. A kezdeti segítségnyújtás után fokozatosan fejlődnek önállóvá az óvodában, a Szülőkkel megfelelően kialakult partner kapcsolat esetén otthon is.

	Tevékenység	Eszközök	Időtartam
1.	Kézmosás: gyakorlás	Folyékony szappan, törölköző	Mindennapos tevékenység
2.	Babafürdetés	Játék baba, fürdéshez szükséges eszközök	Alkalmanként 20-30 perc, érdeklődéstől függően
3.	Mese a tisztaságról-mesefilm megtekintése	Videó kazetta, videó, tv	20 perc
4.	A helyes fogápolás	Fogmosáshoz szükséges eszközök, tükör	Védőnői segítséggel bemutatás: 20-30 perc, gyakorlás napi szinten
5.	Bevásárlós játék: <ul style="list-style-type: none"> - tisztálkodási eszközök összegyűjtése-adott időre-versengve 	Tisztálkodási eszközök, kosarak, 1-2 „idegen” tárgy	Alkalmanként 10-20 perc érdeklődéstől függően

Táplálkozás:

A növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Az egészséges táplálkozás alapjait is ebben az életkorban kell megteremteni. Az óvodába kerülő gyermekek különböző szociokulturális háttérrel, táplálkozási szokásokkal érkeznek az óvodába. Fontos feladat a Szülőkkel való együttműködés: felvilágosítás, segítség, hogy milyen minőségű-mennyiségű ételre van szükség a gyermekek fizikai fejlődéséhez, milyen alapanyagok szükségesek a csont és izomrendszerük erősödéséhez.

	Tevékenység	Eszközök	Időtartam
1.	Vitamin salátakészítés	Gyümölcsök, zöldségek, ízesítők Konyhai eszközök az elkészítéshez	Rendszeresen, aktualitásokat figyelembe véve
2.	Gyümölcsaszalás	Gyümölcsök, aszalógép	Évente: 3-4 alkalommal
3.	Egészséges-egészségtelen ételek, italok Képek gyűjtése, válogatása, tablóképzés, kooperatív tevékenységgel	Képek, karton, ragasztó, olló	15-20 perc (3-4 alkalom)
4.	Szülők rendszeres tájékoztatása az egészséges táplálkozásról: - személyesen - faliújságon - Szülői értekezleten - fogadó órán	Aktuális étlap (heti), cikkek, ételreceptek	A tanév folyamán rendszeresen.

Megfelelő életritmus:

A napirendi tevékenységekhez kapcsolódó szokások megismertetése, gyakorlása, rögzítése a gyermekek számára megfelelő napirend kialakítása fontos feladatunk. A rugalmas napirend segíti: fejlődésüket, eligazodásukat környezetükben, tájékozódásukat, fejleszti időérzésüket, rendszerességre neveli őket, növeli biztonságérzetüket.

	Tevékenység	Eszközök	Időtartam
1.	Gondozás: <ul style="list-style-type: none"> - tapasztalatszerzéssel. verssel, mesével az öltözködés (réteges) fontosságának felismertetés, gyakorlása	Ruhák, öltöztethető játékok	Mindennapos tevékenykedés a tanév során
2.	Étkezés: <ul style="list-style-type: none"> - önkiszolgálás-terítés - egyéni megbízatások: naposi teendők, kínálás stb. - saját készítésű gyümölcs és zöldségsaláták, befőttek, gyógyteák fogyasztása	Az étkezésekhez szükséges eszközök	Mindennapos tevékenység (egyes feladatok az aktualitásnak megfelelően)
3.	Edzés: <ul style="list-style-type: none"> - időjárástól függetlenül a szabadban (víz, nap, levegő hatásai)	Megfelelő öltözet, játékok	Mindennapos tevékenykedés a tanév során
4.	Pihenés	Fektetők, ágynemű, pizsama	Naponta

7.3. Környezetünk tisztasága, környezetvédelem:

Fontosnak tartjuk, hogy már óvodáskorban megtanulják, tapasztalják a gyermekek, hogy közvetlen környezetünk védelme szorosan összefügg a Földünkért érzett felelősséggel. A természetfigyelés, értékei megóvása már ebben a korban is érdekes elfoglaltság lehet. Az a gyermek, amely már óvodáskorban megismerkedik a környezetvédelem jelentőségével, felnőttkorban is másképp viszonyul ehhez a problémához és a megoldások lehetőségeink megkereséséhez. A környezetvédelem lehetőségeinek kihasználása újabb és újabb ismeretekhez vezet el a gyermekeket, Befolyásolja személyiségük alakulását, fejleszti erkölcsi-esztétikai ítéletüket. E tudatformálás biztosítja a széleskörű környezetvédelem megvalósítását.

A részletes tematikát a „Kézen fogva a természettel” elnevezésű természetvédelmi projektünk tartalmazza.

Közös programok az óvodai partnerek bevonásával:

Védőnő:

- Rendszeres illetve kérésre történő látogatás
- Ismeretterjesztő játékok bemutatása
- Egészségvédelmi felvilágosítás szóban, írásban
- A védőnői munka megismertetése a gyermekekkel (látogatás a védőnőnél)
- Egyéni szűrővizsgálatok a Szülők bevonásával
- Szűrő vizsgálatok elvégzése
- Az óvoda éves munkaterve és a védőnői munkaterv harmonizációja.

Fogorvos:

- Kapcsolattartás
- Éves szűrő vizsgálat
- Felvilágosító tevékenység

Gyermekorvos:

- Kapcsolattartás
- Ismerkedés az orvos munkájával (látogatás a rendelőbe)

8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A program kialakításakor figyelembe vettük azt, hogy a hátrányos vagy veszélyeztetett környezetből érkező beas gyermekek felzárkóztatása társaikhoz sokrétű és nem könnyű feladat. Fontos célunk továbbá az is, hogy minél több hátrányos helyzetű gyermek kerülhessen korának és fejlettségének megfelelő időben iskolába. Célja, hogy az óvodás korú hátrányos helyzetű gyermekek közül felzárkóztassa, felkészítse azokat, akik valamilyen téren lemaradtak társaiktól. Minél konkrétabban és részletesebben kell megismernünk gyermekeink fejlettségét a különböző tevékenységi formák terén. A felzárkóztatás differenciáltan történik, az egyéni fejlettség és képességek szintjének megfelelően. A fejlődésben bármely téren lemaradt gyermekek számára az egyenlőtlenségek ellensúlyozása érdekében az egyéni illetve a kis csoportos foglalkozási formát tartjuk célszerűnek.

Az óvodavezető feladata, hogy képviselje a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezze, irányítsa és személyes részvételével elősegítse ezen szempontok érvényesülését.

Feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre, havonkénti lebontásban, konkrét tevékenységeket jelölve benne
- A szülőket írásban tájékoztatja a gyermekvédelmi tevékenységről, és arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli intézményeket kereshetnek fel.
- Évente legalább egyszer egyeztetet a jegyzővel vagy az önkormányzat illetékes előadójával és a gyermekjóléti szolgálattal a nyilvántartást illetően.
- Folyamatosan kapcsolatot tart a nevelési tanácsadóval, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.
- Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását, a kollégák ez irányú munkáját.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvónők között.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett helyzetű gyermekeket, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket.
- A szociális hátrányokból adódó problémák kiszűrése, azok lehetőség szerinti ellensúlyozása
A családsegítő tájékoztatása az észlelt, a gyermekeket veszélyeztető körülményekről: az esetleges családon belüli agresszióról, információ átadás az érintett családok helyzetéről.

Az óvónők feladata:

- Rögtön jelentse az óvodavezetőnek, ha egy gyermekben fizikai bántalmazás nyomait véli felfedezni
- Rendszeres családlátogatások alkalmával igyekezzen a legpontosabban megismerni óvodásainak körülményeit
- Gyermekek és szülők jogait ismertessék

9. Legitimációs záradék

Az intézmény OM azonosítója: 201243	Intézményvezető: Kovácsné Nagy Katalin ..... Ph
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszám: .../2017. (..) Horváthné Reichmesz Anikó név	Szülői szervezet nevében véleményezte: Kovács Katalin név
Intézményvezetői jóváhagyás határozatszám: Ph. ..... Intézményvezető aláírása Ph.	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Megtalálható az óvoda honlapján: nevelői, vezetői irodában	
Hatályos: 2017.09.06.	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig

